

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 199/2010-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. augusta 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti D. C., L., zastúpenej advokátom JUDr. J. V., N., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 250/2002, za účasti Okresného súdu Dolný Kubín, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. C. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 250/2002 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Dolný Kubín prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 250/2002 konal bez zbytočných prietáhov.

3. D. C. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Dolný Kubín povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Dolný Kubín je povinný uhradiť D. C. trovy konania v sume 382,32 € (slovom tristoosemdesiatdva eur a tridsaťdva centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. V., N., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 199/2010 z 19. mája 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť D. C. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 250/2002 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 12. augusta 2002 okresnému súdu návrh na zrušenie a vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“).

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jej právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zároveň požadovala prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadala priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 422/10 doručeným ústavnému súdu 14. júna 2010, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«K samej veci však považujem za potrebné uviesť nasledovné: Na skutočnosť, že v súčasnosti je veľmi skutkovo náročné ustáliť masu BSM účastníkov (odhliadnuc aj od spornosti ceny jednotlivých vecí vychádzajúc z ich stavu v čase zániku BSM, ale z cien aké by tieto mali v súčasnosti, k čomu ale bude súd vykonávať dôkazy až následne po ustálení samotného okruhu vecí) má vplyv aj to, že navrhovateľka podala návrh na vyporiadanie BSM až v posledný možný deň pred uplynutím trojročnej lehoty od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva. Aj uvedený časový odstup má vplyv na problémoch v ustálení masy BSM.

Navrhovateľka v rámci masy BSM označila celkovo 104 položiek + tvrdené vklady žalobkyne z jej výlučného vlastníctva do nadobudnutia BSM. V rámci niektorých položiek je uvedených viacero vecí (napr. 9 ks okenné garníže, 12 ks obrusov, 35 ks uterákov a utierok, 50 ks izbových kvetín a dokonca 150 ks kníh malo byť podľa špecifikácie doloženej na pojednávaní 03. 05. 2010 dokonca 152). Pritom je zrejmé, že z označených vecí významnejšiu a skutočne reálnu hodnotu mala mať len vec pod položkou 103, o ktorej však bolo právoplatne rozhodnuté, že nepatrí do BSM. Ohľadne niektorých z označených vecí (zrejme ohľadne väčšiny z nich) sa javí, že (ak aj existujú), ide prakticky o bezcenné veci. Takto veľmi široký okruh vecí (hoci ich reálna cena je „problematická“), podliehajúcich dokazovaniu, keď prakticky ohľadne drvivej väčšiny z nich je medzi účastníkmi spor o ich existencii a ak aj existujú, kde sa nachádzajú, či patria do BSM a za tým účelom súd vykonávané dôkazy, je významným dôvodom negatívne ovplyvňujúcim dĺžku tohto konania.

Určitým spôsobom sa na dĺžke konania podpísala aj nedôvodná námietka navrhovateľky ohľadne miestnej nepríslušnosti tunajšieho súdu vznesená podaním

z 29. 04. 2008, o ktorej bolo rozhodované v dvoch stupňoch, keď rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 28. 10. 2009. Predtým bolo pojednávanie nariadené na deň 19. 05. 2004 pre žiadosť právneho zástupcu navrhovateľky a nový termín pojednávania bol určený na 11. 06. 2004.

Pre ustálenie masy BSM je veľmi dôležitá súčinnosť samotných účastníkov. S účastníkmi, viac však s odporcom, je problematická komunikácia ako z dôvodu vzájomne vážne narušených vzťahov. Vo veci je s ohľadom na osoby účastníkov do určitej miery sťažené vykonávanie dokazovania, o čom svedčí napr. aj obsah zápisnice o pojednávaní z 05. 12. 2005.

Je pravdou, že sťažovateľka podala sťažnosť na prieťahy v konaní, ale urobila tak až listom z 22. 02. 2009, t. j. v čase, kedy sa už vo veci konalo bezprieťahovo, dokonca už v tom čase bolo ako navrhovateľke, tak aj jej zástupcovi doručené predvolanie na pojednávanie 02. 03. 2009, keď na pojednávaní práve zástupca navrhovateľky ako prvý navrhol prerušiť toto konanie až do právoplatného skončenia konania o ďalšej žalobe navrhovateľky, ktorou sa táto o. i. domáhala určenia, že rodinný dom súp. č. 555 k. ú. Liesek patrí do BSM účastníkov. Uvedené konanie pritom začalo prebiehať ešte pred začatím tohto konania (žaloba bola podaná na súd už 11. 01. 2002 a bola vedená na tunajšom súde pod sp. zn. 9 C/50/2002). Zrejme by preto mohlo byť opodstatnené prerušenie tohto konania už skôr v súvislosti s prebiehajúcim konaním naposledy vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5 C/424/2008 a z tohto pohľadu vyznievajú inak aj obdobia nečinnosti súdu v tomto konaní od jeho začiatku až do r. 1997, ak ohľadne rozhodujúcej položky z hľadiska hodnoty už pred začatím tohto konania prebiehalo iné konanie.

Prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku nie sú.

S poukazom na uvedený prehľad procesných úkonov vo veci, konštatujem, že v doterajšom priebehu konania v jednotlivých obdobiach a to od 12. 08. 2002 do 13. 03. 2003, od 21. 03. 2003 do 19. 05. 2004, od 11. 06. 2004 do 21. 10. 2005, od 3. 02. 2006 do 27. 03. 2007 vznikli prieťahy. Ich príčinou však boli v rozhodujúcej miere objektívne okolnosti spočívajúce v dlhodobo zlom personálnom stave na tunajšom súde. Vplyv na priebežnosť vykonávania jednotlivých úkonov v tejto veci mala aj viacnásobná zmena jej zákonného sudcu.»

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu bol aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania:

„Právna vec vedená na tunajšom súde pod sp. zn. 9 C/250/2002 napadla na tunajší súd dňa 12. 08. 2002. Zákonnou sudkyňou vo veci sa stala JUDr. M. B. Prípísom doručeným súdu 7. 3. 2003 právny zástupca navrhovateľa požiadal súd o vytýčenie termínu pojednávania vo veci. Výzvou zo dňa 13. 03. 2003 bola vyzvaná navrhovateľka na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu vo výške 1. 000,- Sk, ktorý bol zaplatený 21. 03. 2003 kolkovými známkami. Prípismi doručenými súdu 30. 06. 2003, 21. 08. 2003, 21. 10. 2003, 03. 12. 2003, 12. 01. 2004, 16. 01. 2004, 16. 02. 2004, 25. 02. 2004, 17. 03. 2003, 25. 03. 2004, 19. 04. 2004 požiadala navrhovateľka ako aj jej právny zástupca o vytýčenie termínu pojednávania vo veci. V súvislosti so vzdaním sa funkcie sudcu zákonnej sudkyne JUDr. M. B., dňom 09. 10. 2003 sa vo veci stala zákonou sudkyňou JUDr. K. P. Vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 19. 05. 2004. Dňa 11. 05. 2004 odporca osobne doručil súdu listinné dôkazy, ktorých kópie boli založené do spisu pod čl. 42-57. Faxovým podaním doručeným súdu 18. 05. 2004 požiadal právny zástupca navrhovateľky o zrušenie termínu pojednávania. Vo veci bol vytýčený nový termín pojednávania na deň 11. 06. 2004. Pojednávanie dňa 11. 6. 2004 bolo odročené na neurčito za účelom predloženia listinných dôkazov. Prípismi doručenými súdu dňa 05. 08. 2004, 22. 09. 2004, 06. 05. 2005, 23. 05. 2005, 15. 07. 2005, právny zástupca navrhovateľky ako i samotná navrhovateľka požiadali súd o vytýčenie termínu pojednávania vo veci. Právny zástupca navrhovateľky dňa 08. 06. 2005 doručil súdu návrh navrhovateľky na vykonanie dokazovania vo veci. Nakoľko zákonná sudkyňa v uvedenej veci bola preložená na výkon funkcie na iný súd, vo veci sa dňom 01. 09. 2004 do 20. 09. 2004 stal zastupujúcim sudcom JUDr. P. B. Dňa 20. 09. 2004 sa vo veci stal zákonným sudcom JUDr. R. S. Vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 21. 10. 2005. Pojednávanie bolo odročené na deň 05. 12. 2005 z dôvodu zabezpečenia vyjadrenia odporcu a zabezpečenia účasti navrhovaných svedkov. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o námietky zaujatosti, ktorú vzniesol odporca. Spisový materiál bol dňa 19. 12. 2005 zaslaný Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti. Krajský súd uznesením zo dňa 02. 01. 2006 rozhodol, že sudca Okresného súdu Dolný Kubín

JUDr. R. P. je vylúčený z prejednávania rozhodovania tejto veci a ostatní sudcovia Okresného súdu v Dolnom Kubíne nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Spisový materiál bol tunajšiemu súdu vrátený 13. 02. 2006. Prípismi doručenými súdu 05. 05. 2006, 28. 07. 2006, 31. 08. 2006, 28. 09. 2006, 14. 12. 2006, 29. 12. 2006, 25. 01. 2007, 21. 02. 2007 právny zástupca navrhovateľky požiadal o vytýčenie termínu pojednávania vo veci. Vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 27. 03. 2007. Pojednávanie bolo odročené na deň 29. 05. 2007 z dôvodu časovej tiesne za účelom ďalšieho dokazovania. Pojednávanie zo dňa 29. 05. 2007 bolo odročené na deň 04. 09. 2007 za účelom ďalšieho dokazovania, ktoré bolo taktiež odročené na deň 27. 11. 2007 z dôvodu zabezpečenia účasti svedkýň na pojednávaní, ako aj z dôvodu pripojenia spisu tunajšieho súdu sp. zn. 9 C 50/2002. Na pojednávaní odporca vzniesol námietku zaujatosti voči konajúcemu sudcovi, preto bolo pojednávanie odročené na neurčito. Dňa 13. 12. 2007 bol spis zaslaný Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o vznesenej námietke. Krajský súd uznesením zo dňa 13. 12. 2007 rozhodol, že sudca JUDr. R. S. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Spisový materiál bol z krajského súdu vrátený 11. 1. 2008. Na základe Dodatku č. 2 Rozvrhu práce na rok 2008 (Spr. 59/08) sa vo veci stal zákonným sudcom JUDr. F. P. Prípisom doručeným súdu 25. 02. 2008 právny zástupca navrhovateľky požiadal súd o vytýčenie termínu pojednávania vo veci. Dňa 27. 02. 2008 súd požiadal Okresný súd Námestovo o zapožičanie spisu 9 C 50/2002, ktorý bol postúpený na vybavenie na novovytvorený Okresný súd Námestovo. Spis bol tunajšiemu súdu zapožičaný 07. 03. 2008. Dňa 29. 04. 2008 právny zástupca navrhovateľky doručil súdu námietku miestnej nepríslušnosti súdu na konanie vo veci. Súd uznesením zo dňa 06. 05. 2008 rozhodol, že námietka miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Dolný Kubín pre toto konanie vznesená zástupcom navrhovateľky nie je dôvodná. Proti uvedenému uzneseniu podala navrhovateľka odvolanie. Spisový materiál bol dňa 02. 06. 2007 zaslaný Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o odvolaní. Krajský súd uznesením zo dňa 26. 8. 2008 uznesenie okresného súdu potvrdil. Spisový materiál bol z krajského súdu vrátený 08. 10. 2008. Keďže zákonný sudca JUDr. F. P. bol preradený na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Žiline, predmetná vec na základe Dodatku č. 7 Rozvrhu práce na rok 2008 (Spr. 486/08) bola daná do prerozdelenia a vo veci sa stal zákonným sudcom JUDr. R. P. Predseda súdu Opatrením č. 19 zo dňa 16. 10. 2008 pridelil

predmetnú vec na ďalšie konanie náhodným výberom inému sudcovi tunajšieho súdu, nakoľko sudca JUDr. R. P. bol uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 02. 01. 2006 vylúčený z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Vo veci sa dňa 17. 10. 2008 stal zákonným sudcom JUDr. P. B. Dňa 24. 10. 2008 boli vyzvaní právni zástupcovia účastníkov konania, aby v lehote 10 dní oznámili súdu aké konkrétne dôkazy žiadajú vo veci vykonať a zároveň bol požiadaný Okresný súd Námestovo o oznámenie stavu konania vo veci pôvodne vedenej na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 9 C 50/2002. Okresný súd Námestovo prípisom doručeným súdu 12. 11. 2008 oznámil, že vo veci t. č. vedenej na ich súde pod sp. zn. 5 C 42/2008 nebolo urobené žiadne meritórne rozhodnutie. Prípisom doručeným súdu 01. 12. 2008 právny zástupca odporcu oznámil súdu, že nemajú žiadne ďalšie návrhy na dokazovanie. Vo veci bol dňa 13. 01. 2009 vytýčený termín pojednávania na deň 02. 03. 2009. Na pojednávaní súd uznesením konanie prerušil až do právoplatného skončenia konania, vedeného na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5 C 42/2008. Následne súd v pravidelných intervaloch zisťoval stav uvedeného konania. Po tom ako bol 29. 03. 2010 tunajšiemu súdu doručený právoplatný rozsudok Okresného súdu Námestovo v ich veci 5 C/42/2008 (právoplatný dňom 05. 03. 2010), tunajší súd už dňa 30. 03. 2010 rozhodol o pokračovaní v konaní a toho istého dňa určil termín pojednávania na 03. 05. 2010, na ktorom súd zistil, že napriek tomu, že došlo v rámci konania Okresného súdu Námestovo 5 C/42/2008 k vyriešeniu dôvodnosti položky č. 103, dohoda ohľadne zvyšnej masy BSM pre diametrálne odlišné predstavy účastníkov nie je možná a pojednávanie bolo odročené na 07. 07. 2010 za účelom výsluchu svedkov navrhnutých navrhovateľkou.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 7. júla 2010, v ktorom okrem iného uviedla:

«Odporca vo svojom vyjadrení... priznal priedahy v tomto konaní v období odo dňa 12. 8. 2002 do dňa 13. 3. 2003 /t. j. po dobu 7 mesiacov/, odo dňa 21. 3. 2003 do dňa 19. 5. 2004 /t. j. po dobu 14 mesiacov/, odo dňa 11. 6. 2004 do dňa 21. 10. 2005 /t. j. po dobu 16 mesiacov/ a odo dňa 13. 2. 2006 do dňa 27. 3. 2007 /t. j. po dobu 13 mesiacov/. Celkovo ide podľa údajov samotného odporcu o priedahy v konaní v trvaní 50 mesiacov.

Z vyjadrenia odporcu... je pritom zrejmé, že toto konanie je po 8 rokoch jeho trvania iba na začiatku, pretože do dnešného dňa nie je ustálené, ktoré konkrétne veci patria do BSM účastníkov konania a o týchto skutočnostiach sa stále vykonáva dokazovanie. Po ustálení masy BSM bude potrebné zistiť cenu jednotlivých vecí patriacich do masy BSM.

Pri doterajšej rýchlosti postupu súdu v tomto konaní odôvodnene predpokladám, že toto konanie bude trvať ešte niekoľko rokov.

Tvrdenie odporcu, že predĺženie tohto konania, pretože v súčasnosti je skutkovo náročné ustáliť masu BSM je dané aj tým, že som podala návrh na vyporiadanie BSM až v posledný možný deň pred uplynutím 3-ročnej lehoty od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva... je nepravdivé. Takýto postup je v súlade s § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka a ja som takto postupovala, pretože som sa počas tejto 3-ročnej zákonnej lehoty snažila o uzavretie dohody o vyporiadaní BSM s J. K.

Do masy nášho BSM patrí 104 položiek, čo nie je žiadny neobvyklý počet ako to tvrdí odporca. Všetky tieto položky /veci/ patria do nášho BSM a nachádzajú sa u J. K. Ja nemám v mojej držbe žiadnu z týchto položiek a ani žiadnu inú vec patriacu do nášho BSM. Všetky tieto veci majú pre mňa reálnu materiálnu a citovú hodnotu. V čase začatia tohto konania t. j. dňa 12. 8. 2002 nešlo o bezcenné veci, ako tvrdí odporca vo svojom vyjadrení. Vinou neprimeranej dĺžky tohto konania došlo k vytvoreniu stavu, že cena vecí /položiek/ patriacich do nášho BSM je v súčasnosti veľmi nízka. Moja námietka miestnej príslušnosti odporcu zo dňa 28. 4. 2008 na konanie v tejto veci bola vznesená opodstatnene vzhľadom na nejasnosť ustanovenia § 18b ods. 1 zákona č. 511/2007 Z. z. V tejto súvislosti poukazujem na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej „realizácia relevantných procesných prostriedkov účastníka konania, resp. jeho právneho zástupcu na presadzovanie jeho práv a oprávnených záujmov, ktoré sú v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, nemôže byť v súvislosti s predĺžením konania pripísaná na ťarchu tohto účastníka konania“.

Z vyjadrenia odporcu vyplýva, že vinu na predlžovaní konania mám ja, pretože som sa s J. K. nedohodla na vyporiadaní BSM. Z obsahu tohto spisu odporcu je pritom zrejmé, že J. K sa odmieta so mnou akokoľvek dohodnúť o vyporiadaní nášho BSM. Konanie v tejto veci prebieha už takmer 8 rokov, čo je neprimeranou dĺžkou konania. Odporca mal za 8 rokov dostatok času na rozhodnutie. Vec by bola už rozhodnutá, ak by odporca

netoleroval obštrukcie J. K, ktorých cieľom je predĺžiť toto konanie. Ja, sťažovateľka v tomto súdnom konaní vystupujem aktívne, mojím konaním som nezavinila predĺžovanie tohto konania...

Môj zdravotný stav sa počas tohto 8-ročného súdneho konania v dôsledku pretrvávajúcich prieťahov v konaní podstatne zhoršil. Dôkazom toho sú lekárske správy o mojom zdravotnom stave, ktoré som zaslala súdu spolu s mojou ústavnou sťažnosťou v tejto veci...

Súdne konanie prebiehajúce na Okresnom súde Dolný Kubín pod č. k. 9 C 50/2002 /neskôr na Okresnom súde Námestovo pod č. k. 5 C 424/2008/ nespôsobillo prieťahy v tomto konaní, pretože až do vydania uznesenia zo dňa 2. 3. 2009, ktorým bolo toto konanie prerušené, sa vo veci konalo...

Z obsahu spisu Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 9 C 250/2002 je zrejmé, že odporca vo veci riadne nekoná i napriek tomu, že som podala 26 žiadostí o nariadenie termínu pojednávania vo veci. Tento spis sa neustále presúval medzi zákonnými sudcami, keďže zákonnými sudcami vo veci boli postupne JUDr. M. B., JUDr. K. P., JUDr. P. B., JUDr. R. S., JUDr. F. P., JUDr. R. P. a JUDr. P. B.

Ja, sťažovateľka nemôžem žiadnym spôsobom ovplyvniť „dlhodobý zlý personálny stav“ odporcu a ani „viacnásobné zmeny zákonného sudcu“ v priebehu tohto konania, ktoré sú podľa odporcu dôvodom prieťahov v tomto konaní.

Zlé personálne obsadenie Okresného súdu Dolný Kubín sudcami je zapríčinené štátom a nesprávnou činnosťou vedenia súdu, ktoré nezabezpečilo dostatočné personálne obsadenie súdu sudcami. Táto skutočnosť nemôže byť na moju ujmu a ani na ujmu iných účastníkov konaní na Okresnom súde Dolný Kubín...

Na základe týchto skutočností v celom rozsahu trvám na mojej ústavnej sťažnosti zo dňa 30. 4. 2010 pre porušenie môjho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a žiadam, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach vydal nález, ktorým mojej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu vyhovie.»

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení zo 7. júna 2010, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je vyporiadanie BSM. Ústavný súd uznáva, že takéto spory sú skutkovo zložitejšie a svojou povahou náročné na dokazovanie, pretože treba nielen zistiť okruh vecí patriacich do zaniknutého BSM účastníkov konania, ale aj ich hodnotu ku dňu jeho zániku a zohľadniť aj viacero skutočností, ktoré vyplývajú z § 150 Občianskeho zákonníka, najmä pokiaľ ide o komplexnosť vyporiadania tohto majetkového spoločenstva. Faktická zložitosť veci bola v tomto konaní vyvolaná počtom a povahou vecí tvoriacich predmet BSM a tiež súhlasným alebo nesúhlasným stanoviskom účastníkov konania k veciam, ktoré majú tvoriť predmet BSM. Ide však o konanie, ktoré nie je právne zložité. Uplatňovanie tejto úpravy je stabilizované v rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, ktorá obsahuje aj jednoznačnú metodiku postupu a prerokovania takých majetkových sporov, takže podľa názoru ústavného súdu pri sústredenejšom postupe mohol okresný súd v napadnutom konaní postupovať plynulejšie bez ohľadu na početnosť označených vecí (104 položiek) tvoriacich masu BSM.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníčky súdneho konania v procesnom postavení navrhovateľky. Okrem neodôvodnenej námietky s'ťažovateľky týkajúcej sa miestnej nepríslušnosti okresného súdu konať a rozhodovať v predmetnej veci (o tejto námietke uplatnenej s'ťažovateľkou 29. apríla 2008 rozhodol Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 5 Co 169/2008 z 26. augusta 2008 tak, že vyslovil, že nie je dôvodná) ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by bolo potrebné pripísať na ťarchu s'ťažovateľky v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Vychádzajúc z vyjadrenia okresného súdu k s'ťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu ústavný súd v doterajšom priebehu napadnutého konania zistil jedno obdobie krátkodobejšej nečinnosti okresného súdu, a to od 12. augusta 2002 (doručenie návrhu okresnému súdu) do 13. marca 2003 (výzva okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku), t. j. 7 mesiacov nečinnosti, a tri obdobia dlhodobejšej nečinnosti:

- od 21. marca 2003 (uhradenie súdneho poplatku) do 19. mája 2004 (termín nariadeného pojednávania), t. j. v trvaní takmer 14 mesiacov,

- od 11. júna 2004 (uskutočnené pojednávanie na okresnom súde) do 21. októbra 2005 (termín nariadeného pojednávania), t. j. v trvaní viac ako 16 mesiacov,

- od 13. februára 2006 (vrátenie súdneho spisu okresnému súdu) do 27. marca 2007 (termín nariadeného pojednávania), t. j. v trvaní viac ako 13 mesiacov.

V doterajšom priebehu napadnutého konania predstavovala nečinnosť okresného súdu bez relevantnej zákonnej prekážky viac ako 4 roky.

Z prehľadu procesných úkonov realizovaných v priebehu napadnutého konania okrem iného vyplýva aj to, že okresný súd uznesením z 2. marca 2009 prerušil konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného pôvodne okresným súdom pod sp. zn. 9 C 50/2002, neskôr Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 5 C 42/2008. Výsledok tohto konania bol určujúci z pohľadu, či rodinný dom, ktorý predal odporca novým vlastníkom,

má byť zahrnutý ako najdôležitejšia položka do masy BSM prerokováanej v napadnutom konaní.

Okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti okrem iného poukázal na to, že napadnuté konanie bolo jeho uznesením z 2. marca 2009 prerušené na základe návrhu účastníkov konania a súčasne vyslovil názor, že bolo zrejme opodstatnené v uvedenej súvislosti prerušiť konanie už skôr berúc do úvahy najmä význam „*rozhodujúcej položky z hľadiska hodnoty*“.

Podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu...

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že bez ohľadu na návrh účastníkov konania bol okresný súd oprávnený rozhodnúť o prerušení konania už skôr, a preto je nutné na jeho ťarchu pripísať skutočnosť, že tak urobil až 2. marca 2009, pričom až do tohto momentu nesie plnú zodpovednosť za priebeh preskúmaného konania v súvislosti s posudzovaním jeho doterajšej dĺžky.

V súvislosti s prerušením konania už ústavný súd vyslovil názor, že „Dobu prerušenia konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP na základe procesných úkonov účastníkov konania nemožno považovať za zbytočné prietahy, ktoré by boli spôsobené činnosťou (nečinnosťou) súdu v občianskoprávnom konaní. Platí to predovšetkým v prípadoch, v ktorých je konanie prerušené preto, lebo výsledok iných sporov začatých na podnet účastníka konania (ďalšie žaloby) môže relevantne ovplyvniť výsledok iného sporu, toho, v ktorom konanie bolo prerušené. Osobitne to má význam vtedy, ak spory začne účastník konania v úzkej časovej spojitosti s konaním, v ktorom namieta zbytočné prietahy, a tieto spory vecne súvisia s týmto sporom, resp. môžu ovplyvniť jeho výsledok“ (II. ÚS 422/00, IV. ÚS 205/04).

Pokiaľ okresný súd v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania argumentuje dlhodobou zlou personálnou obsadením súdu, resp. viacnásobnou zmenou

zákonného sudcu, ústavný súd už vo svojej stabilizovanej judikatúre uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že nemožno v žiadnom prípade prenášať technicko-organizačné problémy všeobecných súdov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to môže mať za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd (II. ÚS 311/06, IV. ÚS 383/08).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 250/2002 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že *„už iba samotná skutočnosť, že konanie v tejto veci trvá viac ako 7 rokov a 8 mesiacov, je dôkazom porušenia môjho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Takáto dĺžka konania predlžuje stav mojej právnej neistoty do tej miery, že moje právo na súdnu ochranu sa stáva iluzórnym právom.“*

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 9 C 250/2002 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, okrem iného aj na mieru narušenia vzájomných vzťahov medzi účastníkmi konania a jej reflexiu na sťaženie priebehu vykonávania dokazovania, ako aj na skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. J. V. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených

prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti a jej podanie a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, t. j. 3 x 120,23 €) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 360,69 € a 3 x 7,21 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 382,32 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2010